

ШКОЛСКИ ЛИСТЪ.

Одъ овога листа излазе свакога месеца по три броя.

Цена му е на год. 3 ф. на по године 1 ф. 50 п.

Брой 5 У Новоме Саду, 20. Фебруара 1862. **Год. V.**

Чиме се у народной школи негує и развія чувство красоте?

(Свршетакъ.)

Као што е детињство свию народа у поезію увієно и съ њоме сдружено; тако е цѣо животь дѣчій скрозъ постичанъ. Дѣца све на свѣту съ постичне стране сматраю. По њиховомъ сматраня начину све на свѣту има душу и живи; кодъ њи се животинъ и растинъ разговараю; сунце има свогъ отца и майку; бубица има свою кућу. и т. д. Простъ народъ, и сва дѣца яко су склонѣни къ поезіи, али не оной научноиспитујућой, него природной, чистой, пуной живости и истинитихъ ердачныхъ осѣћањ. То намъ сведоче наше народне пѣсме, о којима се и странци съ похваломъ одзиваю, са којихъ насъ цѣне и проричу нашемъ народу, временомъ знаменито мѣсто у просвѣти. Као што бистра изъ извора текућа вода најболъ гаси жеђъ нашу; тако просте народне пѣсме и прекрасне аріє на најлѣпшиј начинъ напаяю срдце. На кадъ се годъ срдце простогъ и непоквареногъ човѣка надъ земальскомъ ништавости узвиси, было у радоси, ил' у туги, было у сматраню природе и славе божіє, было у спомену на светителъ Божіє, и юнаке народне: свагда се ту нађе у послу песма и поянъ.

У народной школи имаю се научити на паметь најодабраніє народне пѣсме, особито оне, кое у лѣпомъ и племенитомъ облику садрже у себи споменъ славне и мученичке прошлости. Исто тако духовне пѣсме, што се најчешће у цркви употреблюю, треба најпре дѣци мало разяснити, па онда ихъ дати да науче, и најпосле упознати ихъ съ мелодіомъ тихъ пѣсама. Истина да како народне, тако и црквене пѣсме наше нису узете изъ круга дѣтинѣга сматраня, него су поглавито намѣњене за одрасле люде; али зато су ипакъ оне за ученъ у школи врло згодне, е' тога што ихъ ту дѣца најлакше најболъ и најрадје науче.

А што тако у дѣтињству добро и радо науче; то ће безъ сумњѣ у доцнѣмъ животу за свое опорављѣнѣ, наслађенѣ и за утѣху, често с' вольомъ пѣвати, па с' свакомъ пѣсмомъ крѣпити и снажити оно урођено свое чувствованѣ красоте, а у едно припитомљавати срдце свое, и недопустити да се у нѣга усели трнѣ неваљаныхъ страстѣй, кое човѣка къ пропасти воде.

Ко неће да дѣцу изъ малена научи лѣпе народне и црквене пѣсме пѣвати, тај ће и противъ свое намѣре дочекати, да дѣца кадъ одрасту, природномъ нагону свогъ срдца слѣдујући, ипакъ науче пѣвати, и то коекакве па можда и развратне пѣсме; ерѣ поезія е потреба душе човѣчје особито младићске, па кадъ се у школи и у цркви за времена дѣте ненаучи любити и пѣвати добре пѣсме, а онѣ ће после у крчмама пѣвати пѣсме неваљале и развратне.

Пѣсме и пѣванѣ служе у школи и за опоравленѣ дѣчје, кадъ имѣ учећи умна снага нѣихова сустане. Кадъ дакле опази учитељ да му се дѣца уморе ил' уленѣ, а онѣ само нека имѣ заповѣди да устану, па сложно два три стиха брзо одпоју; паће се одма дѣца развеселити и посао умный радије продужити.

Мы смо већъ горе споменули да поредакъ и чистоћа у школи дѣйствуе на изображенѣ естетичнога чувства; садъ намъ остае јоштѣ показати, како и коимъ начиномъ дѣйствуе света наша православна црква на оснаженѣ и развѣянѣ овога чувства кодъ народа, а особито кодъ дѣце. Овдѣ су намъ одъ највеће важности обреди и симболи, с' којима е црква наша најбогатѣя, и кое она зарадъ припитомљеня и облагорођеня срдца нашегъ особито сходно и дивно употребљава.

Високо оно значенѣ, кое обреди православнѣ наше источне цркве имаю, кадъ се само светолѣпно и благочинно одиравляю и притомъ јоштѣ, ако и мимогредѣ баремъ кадъ и кадъ разясне, благотворно дѣйствуе у нами на чувство красоте. Символика црквена заиста е узвишена и виспрена. Найсветѣје истине, науке и опомене, предае нама св. црква у виду живописаныхъ икона, у алегоричнымъ притчама, у пѣсмама, у којихъ се поезія смисла са поезіомъ гласа надмеће, и незна се коя насѣ е већма обчарати и срдце наше разнѣжити и разкалити кадра.

Сами природни производи, одабрани и освећени, по историчномъ и по символичномъ значеню свомъ, служе намъ у цркви на освећенѣ, и срдчано узвишенѣ наше. Света водица, свеће, врбица, мирисавый кадъ тамјана, кољиво, освећено грождѣ, жито, пшеница, вино и улѣ све то дѣйствуе благодѣтелно на чувства наша, и на срдце наше. Исто

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

тако вештина резачка и златарска, а особито сликарска представља души нашей, слике небесныхъ жителя и нѣховогъ блаженства, у земальскомъ за наше око пристуначномъ и наше сердце изображаваюћемъ, прекрасномъ виду.

Тако дѣйствуе црква наша на сердце и на душу нашу и учи насъ да сматрамо велелѣпоту и свѣтлостъ, као обликъ у коме се висшій, невидимый, духовный свѣтъ нама овдѣ на земљи показуе. — Треба само да се дѣца іошъ докъ у школу иду по ближе упознаду са красотами свете свое цркве, да имъ се омили бавленъ у храму божіемъ, пакъ ће онда на стази путничкогъ свогъ овдѣ на земљи живота, свагда имати едно тихо пристаниште утѣхе, и духовногъ уживаня; иматће мѣсто, у комъ ће сердце свое опоравляти, свое чувство красоте снажити и узвишавати сматраюћи и уживаюћи оне благодети, коихъ учестници постадосмо чрезъ вѣру христову!

Јоштъ едно напоследку морамо споменути:

Чувство красоте свагда треба да е сдружено с' чувствомъ доброте, и овоме подчинѣно; еръ само одъ нѣга свою праву важность добия. Ово су врло добро увиђали јоштъ наши стари, кадъ су у старо-словенскомъ езигу обадва смисла лѣпоте и доброте с' едномъ рѣчию „добрий“ означили. Што е дакле противно нравственности, што убія поштенъ, часть, и добро име; што здравлю шкоди; што иманъ упропашћуе; то намъ све избегавати, одъ свега тога дѣцу и младежъ брижљиво укланяти и чувати валя, све ако ће то по себи башъ лѣпо бити. Тако чувати треба дѣцу одъ раскошности, одъ великолѣпныхъ и саяныхъ забава, и уживаня, одъ игранкѣ и другихъ овымъ подобныхъ за нѣховъ возрастъ, неприличећихъ и шкодливихъ занимања, а особито одъ разнѣжености и тако названогъ доброгъ живота, кои се само у добромъ елу и пићу и у нерадену налази. Нека намъ увѣкъ предъ очима буде при изображаваню чувства красоте савѣтъ мудрога Нимаера, кои овако гласи.

„Nur wo sich zu dem Schönen zugleich das Gute, zu dem Guten das Schöne gesellt, nur da entsteht jener reine Geschmack, der sich über alle Urtheile, alle Handlungen, alle Gespräche verbreitet, und die Tugend mit den Grazien verschwistert.“

Н. Ђ. В.

Библичне приповѣдке

у библичнимъ рѣчма.

18. Јосифъ се дае познати своіой браћи.

(Мойс. књ. I. гл. 43 44 и 45.)

Гладъ дотужи на земљи. И кадъ сынови израилѣви по-
доше сву пшеницу, што донесоше изъ Египта, рече имъ отаць:
Идите опеть, и купите намъ мало ране. И рече му Юда: Го-
сподинъ оне землѣ каза намъ: нећете видити лица мога, ако
вамъ наймлађій братъ съ вама подође. Ако дакле пошлѣшь бра-
та нашега съ нама, а мы ћемо ићи, и купити теби ране, ако
ли га непошлѣшь съ нама, а оно нећемо ни мы ићи! И рече
имъ Израиль: Зашто ми зло учинисте, казавши ономе мужу, да
имате јошъ едногъ брата. А они рекоше: питаюћи запита мужъ
онај за родъ нашъ, говорећи; „Ели јошъ живъ вашъ отаць, и
имате ли брата? И мы му приповедисмо на то пытанъ; заръ
смо могли знати, да ће намъ рећи: Доведите нашегъ брата! —

И рече Юда отцу своме: Пустите дѣте са многъ, да идемо,
и да непомерно мы, и ты, и наша имаовина; а я ћу га на себе
узети, и изъ моихъ га руку изискуй; а ако га недоведемъ и
непоставимъ предъ тобомъ, то ћу ти кривъ бити докъ самъ
живъ. Да нисмо оклевали досадъ бы се већъ и вратили были
натрагъ. И рече имъ отаць њиховъ Израиль: Кадъ е тако, а
вы чините ово: Узмите одъ плодова' ове наше землѣ у свое
сасудове, и однесите томе човѣку дарове: Балзама, меда, там-
яна, урме, и ораха' (бадема). И двогубо сребро узмите у свое
руке, и у врећама нађено сребро понесите натрагъ; ерѣ ваљда
е какогодъ то забуна; И брата свога узмите, па идите. Богъ
мой, нека вамъ даде милость предъ тымъ мужемъ, па ће онъ
одпустити онога брата нашегъ и Веніямина. А я, ето остаемъ,
као да самъ безъ дѣце. — И отидоше у Египетъ, и стадоше
предъ Јосифа.

Јосифъ види свою браћу, и Веніямина едноматернѣгъ брата
свогъ, и рече своме домостроителю: уведи ове люде у кућу,
и заколи изъ стада, и приправи, ерѣ ће самномъ ести ови люди
у подне. А кадъ они виде, да ихъ у кућу Јосифову воде, рек-
ну: Збогъ сребра, што се нашло у врећама нашима воде насъ
унутра, до потворе на насъ, и да насъ убию. — И приступише чо-
веку, што е надъ домомъ Јосифовимъ, и казаше му то кодъ
кућнихъ врата', а онъ имъ одговори: Миръ вамъ небойте се,
Богъ вашъ и Богъ отаца' вашихъ дао вамъ е благо у вашимъ

врећама, а ваше сребро я имамъ за примлѣно. И изведе къ њима Симеона, и донесе имъ воду, да оперу ноге, и донесе траве ословима њиховима. И дође Јосифъ у домъ, и принесоме му дарове, и поклониле му се лицемъ до землѣ. И рече имъ Јосифъ: есте ми здрави, и ели здравъ отацъ вашъ старацъ; ели онъ живъ. И они одговоре: Здравъ е слуга твой, отацъ нашъ, и јошъ е живъ, — и поклониле му се. И погледавъ очима своима Јосифъ види Веніамина свога единоматернѣгъ брата, и рече: Ели то вашъ најмлађий братъ, кога рекосте, да ће те мени довести; и рече: Богъ да те помилуе, чедо! И смути се Јосифъ, и срце му се покрену за братомъ своимъ, и оде у ложницу и плакаше тамо. И умивъ лице, изиђе, и уздржа се и рече: Изнесите лебацъ! И сѣдоше наспрамъ њѣга првенацъ по старешинству, и најмлађий по младости својој, и дивиле се браћа између себе. И узимаху себи делове одъ њѣга, и Веніаминовъ део беше петъ пута већий одъ другихъ.

И заповѣди Јосифъ своје домостроителю: Напуните вреће людма съ раномъ, колико годъ могу понети, и метните свакомъ свое сребро врхъ ушћа вреће, и мою сребрну чашу метните у врећу најмлађега.

Зора засія, и люди (браћа Јосифова) отпуштени быше. Изишавши они изъ града неодоше далеко. И рече Јосифъ къ своје домостроителю: Устани на иди за тымъ людма и кадъ ихъ стигнешъ, а ты имъ реци: Зашто ми вратисте зло за добро; зашто украдосте мою сребрну чашу. И кадъ ихъ домостроитељ нађе, каза имъ то тима речма. А они му одговориле: Зашто говори господинъ такове речи; далеко нека буде одъ слугу твоихъ, да тако што учине. Кадъ смо сребро кое нађосмо у врећама, донели теби натрагъ чакъ изъ Ханаанске землѣ, како бы мы украли изъ куће господина твога сребро или злато. У кога одъ насъ нађешъ чашу, тай нека умре, а мы ћемо бити слуге господину нашемъ. А онъ рече: Дакле као што велите, тако нека садъ буде. У кога се нађе чаша, тай ће бити мой робъ, а вы други быћете чисти (нећете бити криви). И потражи домостроитељ чашу одъ најстариѣга починяјући на до најмлађега, и нађе чашу у врећи Веніаминовой. Тада разтрзаше они свое хаљине, и бациле сваки своју врећу на осла, на се вратиле у градъ. И уђе Јуда и браћа њѣгова ка Јосифу, и падоше предъ њимъ на землю. И рече имъ Јосифъ: Како се усудисте то дѣло учинити! Заръ незнадосте, да нема таквогъ врача, као я што самъ? И рече Јуда: Шта да одговоримо, господину и чиме да се оправдамо. Богъ е постигао неправду твоихъ слугу. Ето мы смо слуге господина нашега,

мы и у кога се нашла чаша. И рече имъ Юсифъ: Онаи у кога се нашла чаша, тай ће ми бити слуга, а вы поѣдите слободни къ своему отцу! И приступивъ къ нѣму Юда рече: Молимъ те господине, да рекне слуга твой речъ предъ тобомъ, и немой да се разсрдишь на слугу твога ерѣ ты си првйй после Фараона. Господине, ты си насъ пытао, имате ли отца или брата, а мы смо ти рекли: У насъ есте отаць старѣ, и сынъ му наймлаѣйй, когга е братъ умро, а онъ остао еданъ одъ свое матери, и отаць га милуе. А ты си рекао: Ако недоѣе братъ вашъ съ вама, неѣте выше видити лица мога. И сада дакле, ако я доѣмъ къ отцу нашемъ, а дѣте nebude съ нама; то ће отаць нашъ умрети, и мы ѣмо старость отца нашего съ тугомъ у гробъ свести. Я слуга твой узео самъ дете одъ отца говореѣи: Ако га недоведемъ къ теби натрагъ, то ѣу бити криваць предъ тобомъ на свагда. Сада дакле я ѣу остати теби слуга у мѣсто дѣтета, а дѣте нека иде съ своимъ браѣм!

И неможаше се Юсифъ дуже уздржати. И испусти гласъ съ плачемъ и рече браѣи своей: Я самъ Юсифъ; ели иошь отаць мой живъ! — И немогаше браѣа ништа одговорити; ерѣ се смутише. И рече Юсифъ къ браѣи своей: Одите ближе! И они се приближе. А онъ имъ рече: Я самъ Юсифъ братъ вашъ, кога вы продаoste у Египетъ, али сада нетужите, нитъ мислите да се я срдимъ, што сте ме продали. Ерѣ Богъ ме е ради вашего живота предъ вама послао. Ето ово е веѣъ друга година како е гладъ на земљи. И иошь петъ година има, у коима неѣе бити ораня ни жетве. Сада дакле нисте вы мене овамо послали, но Богъ ме е овамо послао, и учиню ме е као отца Фараону и господина свему дому нѣговомъ, и кнеза свой земљи Египетской. Попаштите се дакле, па идите ка отцу моему и реците му: Ово ти говори сынъ твой Юсифъ: „Богъ ме е учиню господина свой земљи Египетской; оди дакле къ мени овамо, и не оклевай; я ѣу те населити у земљи Гесемъ у Аравии, и быѣешь близу мене ты и сынови твои, и све што е твое, и зараниѣу те тамо, ерѣ иошь ће петъ година гладъ бити на земљи.“ И паде Юсифъ Веніямину око врата, и плакаше, и Веніяминъ плакаше на нѣговомъ врату. И полюби Юсифъ сву браѣу свою, и плакаше надъ ѣима, и за тымъ се разговараху съ ѣиме браѣа нѣгова.

Псаломъ двадесеттрећи.

Пророчанство о награди праведника, и о Вознесенію Христовомъ.

Господна земля, и исполненіе ея, вселенная, и вси живущіи на ней. Господня, Бежія е земля, и све што ю испуњава, све што е на њой и у њой; сва васіона, савъ свѣтъ и сви кои живе на њму Божій е.

Той на морахъ осноказ ю естъ, и на рѣкахъ оуготокалз ю естъ. Тай Господъ е на моряма утемельіо землю, и на рѣкама ю е утврдіо.

Кто възидетъ на горъ Господню; или кто станетъ на мѣстѣ сатѣмз егш; Ко ће узійи на гору Господню, ко ће се попети на небо Божіе; или ко ће стати на мѣсту светомъ његовомъ? (Види псаломъ 14., кои е разяснѣнъ у Школ. Листу год. 1859 бр. 17.) —

Неповиненз рѣкама и чистз сердцемз, жиже непріатз всѣе дѣшѣ скою. Ово е одговоръ на предидуће питањѣ и значи: На небо ће доћи онай кои ніе кривъ руками, кои руке свое злымъ дѣломъ окаляо ніе; кои е чистъ ердцемъ, кога страсти на зло невуку, кои и не жели што е зло и за душу шкодливо; кои душу свою суетама не предае, кои се неодае еуети; и кои се некуне лажно своме ближнѣму. —

Ко грѣши противъ 6, а тко противъ 8 Божіе заповѣди? Ёли слободно у ердцу свомъ мрзити на другога? Какавъ е грѣхъ зависть? — Шта обећава Спаситель онима кои су чисти ердцемъ? Изговори то изреченіе славенски? — За когва се човѣка каже, да се еуети отдао? Ёли то добро дѣло, кадъ е когодъ еуетанъ? Ёли се добро поносити съ богатствомъ и лѣпимъ халинама? Коя заповѣсть Божія забранюе клети се; а коя забранюе лажне свѣдочбе? Како ћешъ се ты одсадъ владати према твоимъ друговима? Хоћешъ ли мрзити на онога, кои е одъ тебе бољій, прилѣжнїи имућнїи; хоћешъ му вла желити? Шта намъ дакле валя радити, да заслужимо царство небесно? Знашъ ли кою приповѣдку о дѣци и людма коя су руке свое злымъ дѣломъ окаляла? (Кайнъ, браћа Јосифова сынови Илини; Гіевіе слуга Ёмисеевъ, Юда: — Далъ у приповѣдки Два просячета изъ прве читанке онай Сергія; у приповѣдки изъ друге читанке о Авети, онай Несторъ и т. д.) А знашъ ли приповѣдке о людма кои су руками своима добра дѣла чинили? (Јосифъ што е зараніо люде; Руть што е свекрву свою ранила и пазила; милостивїи Самарянинъ што е оногъ човѣка дворіо и угледао; св. Јованъ милостиви и св. Василіе што су сиротино

подпомагали и болнице дизали; св. Стефанъ Штиляновиѣ што е у време глади люде прераѣивао. и т. д.) Онај столаръ што е зноемъ труда свога родителъ свое ранію, и дѣцу воспитавоа (види прву читанку); она жена што е погођеный посао поштено урадила (II чит.) онај гавда што е погорелцима знаменитый прилогъ свесердно даровао (II чит.) и т. д.

Сей прѣиметъ благословеніе Ѡ Господа и милостыню Ѡ Бога спаса своегу. Тай кои е чистогу срдца, кои е поштентъ кои се чува суετε, и кои се лажно некуне, — примитѣе благословъ одъ Господа Бога отца, и милость одъ Бога спасителя свога, одъ сына Божиегу Иисуса Христа. —

Сей родъ ирѣцихъ Господа, ирѣцихъ лице Бога Акшвла. Ово е родъ оныхъ, кои траже Господа, (кои распитую за Бога кои се држе Бога,) кои траже лице Бога Яковлѣвогу. То су поштени и валяни люди, кои се по Божиемъ закону владаю.

Козмитѣ врата кнази ваша, и козмитѣса врата кѣчнаа и квидетъ царз славы. Подигните кнезови врата ваша, и подигните се врата вѣчна, па ће уѣи Царъ славе. Поглавити Анѣли отворите врата неба да уѣе Царъ славе. (Ово е прочество о вознесевію Христовомъ на небо, и у овомъ смислу су на спасовъ данъ многе стихире спѣване.)

Кто естъ сей Царз славы; Ко е тай Царъ славе?

Господъ крѣпокъ и силенъ, Господъ силенъ ко брани. Царъ славе естъ Господаръ якъ, силенъ, и снажанъ у рату. —

Господъ силъ той естъ Царз славы. Господъ надъ силама Анѣлскима, тай е Царъ славе. — Предидуѣи и овај псаломъ читаю се и предъ светымъ приѣшѣемъ.

П а р а м и т и е.

6. Трои приятели.

Неверуй ни приятелю, докъ га ниси у невољи познао; на триези има ихъ узъ ате много, ал у тамници ни еднога.

Еданъ човекъ имаѣаше три приятеля; двоциу любляше и одвише, а за треѣегъ немараше много, ма да овај найпоштение са њимъ мишляше. Едаредъ га позову на судъ, где га неко грдно оцрнио беше. „Ко ће самномъ иѣи, упита ихъ онъ, да сведочи да самъ невинъ, грдно самъ обтуженъ, и лѣото се господаръ на ме разердио?“ Први се стане изговарати, да неможе са њимъ иѣи. Други га допрати до прага суднице, а онда остави и натрагъ врати, страшеѣи се ердита господара. А треѣи, на когъ се онај найманъе уздаше, уѣе санѣимъ, и говораше и брањаше га и судия га прогласи за невина и опрости.

Тако има сваки човекъ на овомъ свету троје пријатеље, па како се владају ови, кадъ насъ велики судија на одговоръ позове? Новци и благо, први пријатељи прво насъ изневере, оставе и неполазе с' нами. Родови и пријатељи допрате насъ до гроба до прага суднице, пакъ се одатле сваки свомъ дому врати, а трећи пријатељи, на кое у овомъ животу најмање пазимо добра дела наша, прате насъ до престола вечногъ судије, иду напредъ и говоре за насъ, и испросе милости и вечногъ радовања у свемилостивогъ творца.

Коњ и Курыакъ

Еданъ роми коњ пасаше по пољу. Нѣга опази гладанъ курякъ и помисли: „Ово би био лепъ залогай, али е кљусина яка, и мораћу као оно лисица сь гавраномъ покушати.“ То рекавъ привуче се понизније негъ ула коњу, и стане га са најлепшимъ речма хвалити и нѣгову лепоту и величину и снагу уздизати најпосле придода: „А ја самъ ти видаръ, и познаемъ сва лековита била, што годъ их на свету има, па ако ти што треба, оћу ти сь драге волѣ помоћи.“ „Башъ добро, рече коњ, јуче самъ се у стражню ногу убио, едва е мицати могу, ако би е хтео са коимъ мелемомъ привезати.“ Курыакъ брже болѣ притрча видећи најзгодню прилику на коња скочити и заклати га; ал у исти махъ га коњ томъ истомъ ногомъ тако жестоко по носу удари, да курыакъ на место мртавъ паде, и никадъ више на варанѣ непође.

О ватаню и сабираню лептирова.

Ватанье и сабиранье лептирова за децу е и врло пријатна и врло корисна забава, и што се у пољу на чистомъ и слободномъ воздуху баве, кое е по здравље сила корисно, и што за лептирима трчећи пријатну гимнастику имаю, окромъ радости и науке ватаньемъ и сабираньемъ.

Зарадъ овогъ ево неколико правила.

За ватанье лептирова валя неке справице имати; мрежице, кутие, чиоде.

Мрежица е најбоља одъ зеленогъ флора, 2 до 3 педля дугачка, мало яче одъ 1 пед. широка, уста толикимъ коломъ одъ дрота разапета, а на 4 до 5 педљи дугъ штапъ као држакъ насађена.

Кутия треба да е повећа, баръ 2 педљи дугачка, 1 широка,

и баръ са шаке дубока. На дно намепи туткаломъ одъ обични ченова насечени баръ с' новчића дебели плочица, све по 1 ил' 2 прета едно одъ другогъ раздалеко.

Чиоде треба да су подуже.

Јошъ валя 1 ил' 2 манъ кутие уза се имати, за оставъ случајно нађени чаура.

За ватанъ лептирова обданъ летећи најболъ су топли мирни и ведри дани; на ветру и киши посакриваю се, и ненађе ихъ. За ватанъ вечерняка и ноћника најболъ су мирне ноћи; тражећи ихъ по берковима, шипразма, цвећу. Ноћници лете на свећу, и даю се сила навабити и наватати. Неки ихъ ватаю на са добримъ лепкомъ намазане и по банџи и т. д. разаете табаке артие.

При ватаю лептирова морашъ врло пажљивъ бити. Мрежомъ ватаюћи неприступай му съ очию, већъ са стране ил' съ леђа. На сунцу пази, да неби пре твой сенъ на лептира пао негъ мрежа, еръ се одма поплани и одмети. Ако незгодно стои, болъ отерай га, да ти на згодније место падне, негъ да на незгодномъ месту мрежу и руке и т. д. подерешъ. Ако по-више стои, на грани ил' цвету, алъ где га мрежомъ доватити можешъ, а ти на нѣга устма мреже съ десна на лево омани, и у исти махъ мрежу пребаци, да се око уста замота. Ако л. лептиръ на земљи стои, а ти поклапай.

У мрежи лептиръ лети одма у връ, зато што брже мрежу купи, да нема маха много крилма лепршати се, еръ се изудара, и сву бою съ крила окруни. Одма гледай да га претима за груди уватишъ, пакъ мало сгнѣчи; то га одма умртли; и онда га изъ мреже на дланъ изтреси, чиодомъ крозъ груди прободи, и у кутию на едну плочицу придени. Ниношто жива лептира чиодомъ не набадай нитъ жива у кутию придевай, еръ отимаюћи се ева крила изкрза, и сву бою съ њи свади.

Наватане и кући допешене лептирове валя одма све поразапняти и сушити.

За разапнянъ вуждо е имати више пошири, лепо остругани и углађени, и дужъ среде изживболъни летвица. Жлѣбъ за сушенъ обданъ летећи лептирови, кои су танъгъ струка, треба да е толико широкъ и дубокъ, да обичанъ тањи плавазъ у нутра стане, а за разапнянъ вечерняка, кое су све велики и яка струка, треба да е са близу малогъ прета дубокъ и широкъ.

Расапнио се лептири овако: Кадъ си га дужомъ трбуа у тай жлѣбъ ставио, и чиодомъ у нутра придено, онда чиодомъ крила пажљиво по летви разшири, преко свакогъ узацку пантѣвичицу напире положи, и сваку пантѣвичицу озго и оздоблизу края

ни вѣт крила придени. Ширећи крила валя ихъ толико разширити, да се и дойна сасвимъ виде. Тако разапето остави да се у ладу осуше: даѣници осуше се за три четиръ дана, а вечерняци и ноћници требаю по осамъ до четрнаестъ дана.

Неки имаю обичай даѣнике и друге ситние лептирове, међ две плочице стаклета пригнѣчити и оставити да се осуше. Може и то поднети, само неваля толико сгнѣчити, да дробъ изађе, врѣ онда в савѣ посо укваренѣ.

Лептирове, што су ти се у кутии, пре негъ што си ихъ кући донео осушили и укочили, тешко в разапети, да имъ крила неполомишѣ. Те лептирове придени најпре у кутиѣ на таванѣ влажногъ песка, и остави да данъ два ту постов, после ихъ разапѣи: ту навуку крила мало влаги, и неломе се.

На суве и у кутијама чуване лептире оѣе мољци неки да најѣу, пакъ ихъ поведу: за сачуванѣ нужно в свакој кутии по грумичакъ камфора држати, илѣ по малко живе сунути, одъ тога утекну мољци. Јошѣ валя кутиѣ добро затворено држати, да неможе прашина на лептире доћи.

Ко се са збиранѣмъ лептирова бави, треба да ихъ што више може различити ѣели набави, треба да имъ знаде имена, да имъ познае и гусенице и чауре, да зна где се коя гусеница најродниѣ бави, одъ чега се рачи, коегъ се месеца највише налази, и коегъ у лептира претвара.

Далѣ валя одъ сваке врете барѣ по два имати, едногъ приденуто сѣ леѣа, другогъ сѣ трбуа, да се у едаредѣ крила виде и озго и оздо каква су.

Свакогъ лептира име нека одма узѣ нѣга илѣ изподъ нѣга на папириѣу написано стои, илѣ нумера, а у протоколи кодъ нумере име.

Лептирови одъ едне исте врете, нису сви еднаки, ни величиномъ ни лепотомъ, зато валя више наватати, пакъ најлешне за збирку одабрати.

Сваки нема прилику све врете лептирова уватити, зато валя одъ кое може више да навата и насуши, пакъ у промену за оне да дае, кое нема.

Ко много лептирова збира, валя и да знаде, кои су међу собомъ сродни, пакъ те све едно поредѣ другогъ да има, а не сбркано Даѣнике Вечерняке Ноћнике Вештице Мотилѣ Мољце и т. д. едно сѣ другимъ: мора ихъ дакле по томе сортирати, у башка кутиѣ илѣ ѣиоке пореѣати, и сѣ поля кутиѣ обележити, да знаде где шта стои.

Одъ лептирова даду се лепи квотлибети (иконе) начинити, изпредевајућ ихъ у виду кола, крета звезде и т. д. илѣ у

WWW.UN

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

виду писмена коегъ. У коло, звезду и т. д. туре обично най-веће у среду, а остале по разлики величине около све мањ и мањ. За писмена узимлю за танке потезе ситние, за деблѣ крупние, било едне врсте илѣ различите.

Ко е радъ да се увери, кои лептирѣ изъ кое гусенице изађе, валя уваћену гусеницу са онимъ листомъ да рани, кои ѿ ѿй е природомъ за рану одрећенъ, и само доволно ране да ѿй дае, ерѣ е гусеница свака страота прождрљива, а тако мека, да у часу мањка, ако само на часаѣ ране нема. За одрањиванѣ гусенице валя подублю кутию имати, озго флоромъ покривену, да гусеница окромъ ране и доволно свежегъ воздуха има, кои ѿй е као и човеку за животъ и здравлѣ преко нужданъ. Ко овако гусеницу одранио и пазно буде, видиће ѿй савъ животъ, видиће и чудиће се како силно ждере, у часу више негъ што е сама тешка, видиће како кошулю баца, видиће какво ѿй е блато, каква чаура, колко дуго учаурена лежи и т. д. а то е све нужно знати, кое радъ и потомъ да позна, одъ коегъ е лептира шта; најпосле видиће кои и како кои лептирѣ изъ чауре излази, и имаће гледајући то бућенѣ и као оживљиванѣ изъ мртви сила радости и ѿшъ нешто ће осећати, више одъ радости и чућеня, што се неда изказати, алѣ, што сила свакогъ къ Богу приљублюе.

При ватаню гусеница валя мало пазити. Има неке длакаве, кое опале кожу, кадъ ихъ човекъ голимъ прстима дира, те дакле неваля, алѣ неваля ни друге голимъ прстима дирати, него кое радъ да ихъ рани, најболѣ е, да ихъ са истомъ гранчицомъ илѣ билькомъ, на којој ихъ нађе, кући однесе, дакле да гранцицу пажливо одсече.

Чаура највише ћешъ наћи по пукотинама дрвљи кора, у маовини на дрвима и подъ дрвима по тарабама, еведрама оградама. Чаура одъ Дањика има највише по плотовима, и по дрвима, где илѣ о танкомъ кончићу висе илѣ су онде залепљне.

Неколико прича о Лакедемонцима.*)

Седа коса. Упитанъ неки Шпартанаѣ, што тако дугу браду пушта, одговори: „Да седу браду гледећи не учинимъ што би старости неприлично било.“

Прешјуленѣ и кашшига. Кадъ елуга некогъ Шпартанѣа

*) Лакедемонци илѣ Лаконци, илѣ сѣ главне вароши њиве Шпарте Шпартанѣи звани, беше едно колено стари Грка, и имаше обичај све што казати имаше, у кратко и упречно рећи.

са некогъ преступлѣня окривлѣнъ извинявајући се рече: „Я самъ то противу свое волѣ учинио,“ а господарь одговори: „Ништа, па садъ ћешъ и противу свое волѣ батине примити.“

Укоръ. Кадъ Тебанци после победе Лаконца до реке Евроте у Лаконску уђоше, и еданъ одъ Тебанаца као у подсмевъ викне: „где су садъ они Лаконци юнаци!“ а еданъ одъ уваћени Лаконца одвикне: „нема ихъ, еръ не би ви ни пресмрдели ту.“

Укоръ. Еданъ роми Лаконацъ пошавъ у битку, кадъ га неки изсмеваше, рече „у битки нетреба ко ће богати, већ ко ће тврдо на свомъ месту стояти.“

Почишанѣ старии. Странацъ неки дошавъ у Лакедемонъ опазивши колико страопочитанѣ сви млађи свимъ стариима оддаваше, викне удивлѣнъ: „Само е у Шпарти вредно стару човеку бити.“

Богашство. Кадъ Алкамену Лакедемонцу неко пребаци, де онъ поредъ оноликога голема богатства свога опетъ онако штедљиво живи, одговори онъ: „а заръ би богатоме већа дика била отпуштати се своимъ лудимъ желяма негъ своме зрелу разуму.“

Найшврђи бедемъ. Кадъ господара Шпарте Анталкиду упиташе, зашто неутврди Шпарту бедемима, и границе неповуче, одговори: „Шпарти су бедеми Шпартанци момци, а границе врхови њихови стрела.“

Зароблѣни. У битки уваћенъ живъ Лаконацъ, кадъ га као роба продавајући извикиваше: „овде има еданъ Шпартанацъ на продаю.“ Онъ уста ономе шакомъ запуши говорећи: „извикуй зароблѣнога хуло една! а не Шпартанца.“

Зароблѣни. Едну у битки живу уваћену и као робиню продавану Лакедемонку, кадъ прекупацъ запита: „а оћешъ ли и добра бити, кадъ те одкупимъ?“ Отговори ова: „бићу, ако и неодкупишъ.“

Безочни просиякъ. Еданъ безочни просиякъ наиђе на некогъ Лаконца, кои га овимъ дочека: „Ако ти дамъ просићешъ јошъ безочније; и тако е твојмъ безобразлуку највише онај кривъ, ко ти е први уделио, еръ те е тимъ скитяницомъ и вуцибатиномъ начинио.“

Войска. Упитанъ Агисъ Лакедемонацъ: колика васъ е войска Лакедемонаца, кадъ се усуђујете насъ оваке јаке непријатељ дочекати, одговори: „довољана, да уле побиемо.“

Слобода. Два Шпартанца оду своевољно персискомъ цару Ксерксу, да се по налогу Оракла за спасенъ свога отачаства на смртъ жртвую. Кадъ ихъ Ксерксъ чу позивајући га, да ихъ

погубити даде, задиви се, и опрости имъ, и хтеде ихъ кодъ себе задржати, и видевши да се одпираю, кадъ имъ найпосле обеа, учинити ихъ првима до себе, одговорише: „Незнашъ ти царе, какво е мило благо слобода, неби ти е царе разуманъ човекъ ни за све царство твое дао.“

Народне песме.

(За на изустъ, ученъ.)

Предъ Богомъ ћемо бити сви едниаки.

Не знаю се краљви,
 Не познаю цареви,
 Не ниште се потребни,
 Не поносе богати,
 Кадъ доћемо на суду,
 Гди ће Господъ судити
 Свимъ праведнимъ и грешнимъ.

Сестра брату зарукавлъ везе.

Девојка е сунце братимила:

„Богомъ сунце, Богомъ братъ да си ми!

„Почекај ме, сунце, на заходу,

„Да навеземъ брату зарукаве;

„Оба края крила паунова,

„А на среди очи соколове.“

Вештинаца при рачуну.

(За најстарию децу.)

Ако е мултипликаторъ таковъ брой, кои е само у 1, 2, 3 до 9 мањи одъ 100 илъ 1000, а ти мултиплицирай одма са 100 илъ 1000 (т. е. додај мултипликанду толико нула) и одузми отудъ мултипликанда толико пута, колико е мултипликаторъ мањи негъ што е узетъ.

Нп. 672 има се узети 99 пута.

Узми 100 пута = 67200 одузми 672 еданпутъ, еръ е мултипликаторъ у 1 мањи одъ 100. Остаће 66528, и то е протуктъ.

Нп. 3462×91 . узми оно 100 пута = 346200, затимъ узми мултипликанда 9 пута = 31158 и ово одузми одъ горњегъ и продуктъ е 315042.

Една рачунска задаћа.

Како се може оваки комадъ лебиѣ иль друге коре ножемъ у дваредъ на шестъ еднаки делова пресећи?

Решенъ задаће у бр. 4.

Едно е дете имало 5, а друго 7 ябука.

Имена

Г. Г. Предлатника за 1862 год. са сумомъ примљени новаца. (Продуженъ.)

ГГ. Сава Бълић учителъ у Братишковици 3 ф. — Јованъ Живковић учит. у Фаркашину 1 ф. 50 н. — Симоиъ Карашъ учит. у Перлезу 1 ф. 50 н. — Петаръ Лукић учит. у Тур. Вечею 50 н. — Григори Шерићъ учит. у Кумани 1 ф. 50 н. — Салачка срб. шк. пр. Мон. Грабовца 3 ф. — Дервнишка срб. шк. 2 ф. — Кириковићъ учен. у Бечею 1 ф. — Гавр. Матићъ Сентом. допуњива 50 н. — Срб. девојачка школа у Задру 3 ф. — Ђета Вукадиновићъ проф. гим. у Н. Саду 1 ф. 50 н. — Димитри Поповићъ наместникъ у Сомбору 1 ф. 50 н. — Младенъ Лугумерски препарандъ 1 ф. 50 н. — Паво Верићъ прец. 1 ф. 50 н. — Петаръ Вукићевићъ сенаторъ 1 ф. 50 н. — Сима Костићъ катихета 1 ф. 50 н. — Срб. препарандија 3 ф. — Петаръ Машревићъ грађанинъ у Сомбору 1 ф. 50 н. — Стеванъ Андревићъ трговацъ у Земуну 3 ф.

Листоноша.

ГГ. Пет. Луц. учит. у Т. Вечею 1 ф. узета е за лањски дугъ, и преостае за ову год. само 50 нвч.

Деръ. срб. школа: 2 ф. е узето за лањски дугъ.

Г. Сави Бълићу у Братиш. Шк. Л. одъ 1858 комта 40 нвч. одъ 1859 безъ бр. 15 и 16 коихъ нема 2 ф. 30 н. и 1860 безъ првогъ кварта кобгъ нема 2 ф. 60 н. изволите са претичуће 50 нвч. наредбу учинити.

Многа ГГ. ишту листове одъ прошли год. а цешалю новце. Ми књиге неускратисмо ником, а нами новце многи. Зато се овака исканя више неуважую. Већ које радъ листове, нека се пожури съ новци, еръ јошъ мало на раздаю имамо.

Народна Школа.

Члашци изъ Дневника прелечатани.

Даю се допуштеномъ ценомъ за 30 нвч. и на 10 ерв. 1 gratis.

Сувишно ће бити доказивати важностъ предмета и дела, у комъ е овај претресанъ на онаковъ начинъ, съ онакимъ познаванъмъ ствари, и онакимъ одушевлитъмъ за напредакъ свестручине народне просвете, каквомъ е редко пара наћи у школској литератури ма кобгъ народа. Обштинама нашимъ, особито местнимъ школа управителма и учителма, аљ и свима, кои утицај имаю у дела школа наши, као и свима приятелма народногъ напредка препоручуемо ово дѣло, да га набаве и да се съ њима користе, колико више могу. Наручбите съ новцима примаю се како кодъ уредништва овогъ листа, тако и кодъ уредништва Срб. Дневн.

О г л а с њ.

Неке одъ народни песама одрејене су деца за на изуеџь ученѣ. Те песме морала су досадѣ деца изъ школ. Листа одъ учителя приписивати, коегъ томъ приликомъ свега упрялю, а пренисе морали су учителя изправљати, и опетъ на чисто преписати дати, кое су опетъ прегледати и изправљати морали, и при свој муци опетъ томъ празномъ послу никадъ на край изтерати. На ово су се ГГ. учитељи са много страна тужили. Да неби више ови тужби било, дали смо оно неколико песмица штампати, изнеће до 35 листића исте оне величине као и Бисеръ и драго каменѣ, биће за две неделѣ дана готово, и кошта ће 10 нвч., а савъ чистъ добитъ отуда наменѣнъ е фонду учитељски сирота. Къжицу ову треба свако дете да има, врѣ свако по неку песмицу на изуеџь учити мора. Ми овимъ сву ГГ. учитељ позивамо, да намъ што пре яве колико ће къжица требати, и да што пре новце пошлю, а добиће на сваки 10 егз. еданъ gratis.

Премие за децу.

Како се прилабжуе край првогъ течения ове школске године препоручуемо местнимъ старешинама и управитиѣма школа као и учитељма, и дечнимъ родитељма слѣдеће за награду деца нарејене иконице и къжице, кое се кодъ уредништва овогъ листа по долеозначену цену добити могу.

Икојице: Св. Никола, св. Јованъ, св. Ђорђе и св. Димитрије по 3 нвч. комадъ, 100 комада било одъ едногъ илѣ по 25 одъ свакогъ за 2 ф. 50 нвч.

Бисеръ и драго каменѣ, друго умножено и са едномъ иконицомъ украсено издаѣ по 20 нвч. комадъ, и на 10 комада 1 gratis.

Пчеларъ, за старию децу врло лепъ поклоиѣ, по 20 нвч. комадъ, на 10 егземплара 1 на даръ.

М и л а н а.

Приповедка за младежъ и родитељ.

Дѣло славногъ немачкогъ списателя Христофа Шмита подъ насловомъ „Rosa von Tanenburg,“ кое самъ я посрбию, и кое е подъ горњимъ насловомъ у Школскомъ Листу године 1860. печатано, намеравамъ садъ у виду кънге на светъ издати.

С' тога умољивамъ све родољубце србске, а особито госпуду народне учитељ, да ми скупљанимъ предбројника у помоѣ притеку, а я ћу њима, за трудъ њиховъ покрај благодарности мое, еданайсту кънгу на даръ послати.

Кънга ће износити до осамъ печатанихъ табака, а цена е за оне предбројнике, кои новце напредъ положи, само 40 нвч. а. вр. за остале пакъ 50 нвч.

Имена госпуде предлатника заедно съ новцима, молимъ да ми се путемъ ц. кр. поште најдалѣ до 1. Марта у Сомборъ пошлю

Никола Ђ. Вукичевиѣ,
професоръ.

ШКОЛСКИ ЛИСТЪ.

Одъ овога листа излазе свакога месеца по три броя.

Цена му е на год. 3 ф. на по године 1 ф. 50 п.

Брой 6 У Новоме Саду, 20. Фебруара 1862. **Год. V.**

Разреди и брой дѣце.

Што су дѣца разніегъ душевногъ развитка, и што више свако поедино потребуе непосредногъ утицаја одъ учителя то би се више на то пазити имало, да се што е могуће мањимъ броемъ обтерети сваки поедини учитель; ако се збиля хоће да наукомъ своіомъ успѣшно дѣйствуе и на умъ и на срдце дѣце. Ниже народне школе раздѣлене су обично на три разреда. Ако къ томе јоштъ узмемо, да дѣца по се-лима, која неће полазити у веће школе, по шестъ седамъ го-дина у школи остаю, онда долази на свакиј разредъ по две године. Какве разности ту нема у душевномъ развитку? Како е могуће, да учитель увѣкъ еднано забавити може сву дѣцу? Како да садъ едне садъ друге више или мањ не занемаруе? Како да учитель при таквима околностима подпуно задовољи своимъ званію? Та онъ би морао више што бити, него обичный учитель, а таквы е богме рѣдко. Па онда долази јоштъ къ томе, и то чести та безумность, да се у такове школе стѣ-раю по сто и јошъ више дѣце! Люди се туже, кадъ имаю петоро шесторо дѣце, да немогу съ њима на край изићи, а сиромашномъ учителю натоваре махомъ по стотину, и то имъ се чини, да е са свимъ наравна стваръ. Јадный учитель! онъ е правый мученикъ у той школи, и то тымъ веіій што е са-вѣстни. Та онъ би морао бити самъ духъ светый, (а дѣца аѣтели), кадъ бы шта подпуно оправити могао. Заръ се онда чудити можемо, ако су такови учительи присилѣни, прибежи кобкаквимъ шарлантанеріама, варкама и споляшностима. Еръ да бы они збиля постигли што битногъ, темельногъ и подпу-ногъ, то е скоро не могуће. Али на то скоро нико и не ми-сли. Што е више дѣце у школи та се већа дика и слава у томе налази; а да ли та многа деца данасъ сутра збиля па-метниомъ и нравствениомъ изъ школе изаѣу, о томе нико не таре главе.

Доиета да се у школу шилъ само половина одъ те дѣце, то бы и нравственостъ и просвета и образованостъ и човѣчностъ имала веће користи, него ли ће игда имати са тако препунѣнима школама, изъ коихъ изилазе само полутани и надуте свезналице.

По нашој мисли и искуству држимо дакле за необходимо потребно да бы наше общине, у којима су трокласне народне школе, и кое већъ три четири стотине форинты жртвую за издржанѣ свогъ учителя, жртвовале још две стотине за издржанѣ едногъ подучителя или школскогъ помоћника, те да се тада садашњи први разредъ разстави одъ другогъ и трећегъ, и у посебној школи преда овоме подучителю. Два разреда може већъ еданъ учитель обучавати, особито ако разреди нису превећъ јаки. А имућније общине могле бы и овако:

Место подучителя нека узму јошъ едногъ доброгъ и искусногъ учителя, те овако могу за нужду имати и народну главну школу, подѣливши едноме учителю први и други разредъ, а другоме учителю трећи и четврти.

Што бы тымъ било више трошка, то бы доволно надокнадила морална добитъ, произлазећа изъ оваквихъ подпуныхъ вишихъ народныхъ школа, и што бы поединимъ общинарима, кои бы далъ хтѣли школовати своју децу, заштедио се трошакъ одъ цѣле едне године.

У смотреню пакъ броя дѣце, валя се држати тогъ начела, да што е виши разредъ, то и више дѣце може обучавати еданъ учитель, а што е нижій, то манъ; еръ као што већъ реко, што су дѣца на нижемъ степену душевногъ развитка, то више потребуе свако поедино дѣте непосредногъ утицаја одъ учителя свога. Лакше е учителю обучавати две стотине у вишимъ разредима, него у најнижемъ разреду двадесеторо дѣце. У вишима разредима не обучаваю учительи младежъ, већъ јој само предаю и разлажу, о младежъ се сама учи; мислимо дакле да бы у школама по сели, као што су сада, највише, смѣло бити до шестдесеторо дѣце на едногъ учителя. Већи брой покрај обстојећихъ околности нив у стању да обучава и воспитава еданъ учитель, ако хоће подпуно да задовољи својој дужности и свомъ званію. У разсталѣномъ првомъ разреду небы такође требало да буде више него до шестдесеторо дѣце; у свакомъ пакъ вишемъ разреду може суразмѣрно и већи брой бити учеће се младежи.

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Библичне приповѣдке II

у библичнимъ рѣчма.

Яковъ у Египту.

(Мойс. кнѣ. I. гл. 45 — 50).

Юсифъ даде браћи своіой колеснице по заповести Фараона Цара Египетскога, и ране на путъ. И свима даде по две хаљине а Веніямину даде триста златница и петоре хаљине, и отцу свомъ посла такође одъ свега блага и рану на путъ. И одпусти Юсифъ браћу свою и рече имъ: Не сваѣайте се на путу И они дођоше у землю ханаанску къ отцу свомъ Якову, и рекоше му: Сынъ е твой Юсифъ живъ, и онъ влада надъ свомъ земљомъ Египетскомъ. И ужаснусе у мисли Яковъ и невѣроваше имъ. А они му казаше све што е Юсифъ рекао. А кадъ Яковъ угледа колеснице, што Юсифъ посладе тада оживе духъ нѣговъ, и онъ рече: То е много за мене, ако е юшъ Юсифъ синъ мой живъ, идемъ да га видимъ пре него што умремъ.

И уставши Израиль дође ка клетвеноме кладенцу, и принесе жертву Богу Отца свога Исаака, И рече Богъ къ Израилю ноћу у виѣненю: Іакове, Іакове! А онъ рече: Шта е? и рече му Богъ: Я самъ Богъ отаца твоихъ, небой се изићи у Египетъ; еръ тамо ѣу те великимъ народомъ учинити. Я ѣу съ тобомъ заедно ићи у Египетъ и тебе ѣу водити до края, и Юсифъ ѣе метнути руке свое на твоє очи.

И подигоше сынови Израильви отца свога, и жене свое на колеснице и узевши сво иманъ свое отидоше у Египетъ. Свию изъ дома Яковлѣвогъ, кои дођоше съ ѣиме у Египетъ беше 75 душа. И Іуду посла Іаковъ предъ собомъ ка Юсифу, да га сретне кодъ Иройскога града у земљи Рамесійской.

Юсифъ упрегне свое колеснице и изиђе на сусретъ къ Израилю отцу своме, и яви му се и паде му око врата и плакаше И рече Израиль къ Юсифу: Садъ нека умремъ; еръ самъ видіо лице твое, и ты си ми юштъ живъ! И рече Юсифъ къ — браћи своіой: Идемъ Фараону па ѣу му рећи: браћа моя и домъ Отца мога, кои быше у земљи ханаанской, дошли су къ мени. —

Юсифъ уведе и отца свога и постави га предъ Фараономъ; и благослови Яковъ Фараона. И рече Фараонъ Якову: Колико е година живота твоего? и рече Яковъ Фараону: Време живота мога естъ 130 година; мали и зли бяху дани живота мога, и недостигоше дана живота моихъ отаца. —

И настани се Израиль у земљи Гасемъ, и поживе у земљи Египетској 17 година, и беше дани живота нѣговогъ 147 година: А када се приближише дани нѣгови да умре, тада призва онъ сына свога Јосифа, и рече му; Закуни ми се даме нећем' саранити у Египту, но у гробу оцаца моихъ. И Јосиф' рекне: Я ћу учинити по речма твоима, и закуне му се. —

И после тога бы казано Јосифу: Отацъ е твой изнемогао. И онъ узевши са собомъ своя два сына: Манасию и Ефрема, дође къ Јакову. И казаше Јакову: Ето сынъ твой Јосифъ иде теби, и укрепи се Израиль и седе на одру. И видивъ сынове Јосифове рече: Тко су ти ови? И рече Јосифъ къ отцу своме: То су сынови мои, кое ми даде Господъ и рече Јаковъ: доведи ми ихъ, да ихъ благословимъ. И приближи ихъ къ нѣму, и онъ ихъ полюби и загрли, и благослови. —

И рече Израиль Јосифу. Ето я умиремъ; и Богъ ће бити съ вама и вратиће васъ изъ земљъ ове у землю оцаца вашихъ.

И призва Јаковъ сынове свое и благослови ихъ свакога обашка. И Јуди рече: Неће се одузети влада одъ Јудиногъ племена, докъ недође онај, кои е очекиванъ народа? И кадъ престаде Јаковъ завештавати синовима своима, а онъ умре.

И паде Јосифъ на лице отца свога, и полюби га и заповеди слугама своима погребатељима да погребу отца нѣговога.*) И Египтяни оплакиваху га 70 дана. И каде прођоше дани плача тада однесоше сынови Израильѣви Якова у землю Ханаанску и саранише га у двострукой пеѣнини, кою е купю Авраамъ за наслѣдну гробницу, наспрамъ Мамврие.

И поврати се Јосифъ у Египетъ и браћа нѣгова, и сви, кои съ нимъ отишли бяху да саране Якова. А када видише браћа Јосифова, да имъ е отацъ умро, рекоше: да се неће кадгодъ Јосифъ сетити злобе наше, и вратити намъ за све зло што му указасмо. И дошавши къ Јосифу рекоше му: Отацъ те в твой заклео, пре свое смрти говорећи: Тако реците Јосифу: Опрости имъ неправду, и грѣхъ нѣховъ, — и прими неправду слугу Бога отца твога. И рекоше му: Ето, мы смо ти слуге. И рече му Јосифъ: Небойте се; еръ я самъ Божій. Вы немислите противъ мене зло, а Богъ е смислю о мени добро; и утѣши ихъ. И рече Јосифъ къ браћи своіой: Я ћу умрети али Васъ ће Богъ посѣтити и извести изъ ове земљъ у землю, за кою се заклео отцевима нашимъ Аврааму, Исааку и Якову. И

*) Погребети овде значи оправити мртво тѣло за упокоє.

закуне ихъ говорећи: Кадъ васъ Богъ посѣти онда однесите одавде и мов кости съ вама. И скончасе Іосифъ у Египту, бывший одъ 110 година, и погребоше га, и положише у раки у Египту.

Псаломъ четрдесетшести.

Хвала и славобѣвъ Богу, и предсказаніе Христоваго Вознесенія.

Вси языцы восплеците рѣками, коскликните Богѹ гласомъ радванія. Сви народи заплѣщтите рукама, ускликните Богу гласомъ веселимъ.

Иже Господъ вишній, страшенъ, Царь велии по всей земли. Еръ Господъ найвишій, естъ страханъ, онъ е великій Царь надъ своимъ земљомъ. Дожи же време кадъ же сви народи пра-вога Бога вѣровати.

Покори люди намъ и языки подъ ноги наша. Господъ намъ е покорио народа, и ту же народе подъ ноги наше покорио е.

Избра намъ достоиніе свое добротѣ Ижехвалю, уже возлюбви. Господъ намъ е избрао свое наслѣдіе, свою баштину, лепоту Яковлѣву, кою онъ милуе.

Взыде Богъ во косклиновеніи Господъ во гласѣ трѣбнѣ. Уви же Богъ са узвикомъ, Господъ уви же измежу гласова трубы. Ово е предсказаніе о вознесенію Христовомъ на неба, зато се као „Входно“ пое на спасовъ данъ, а на тай исти праздни-къ читаю се први стихови овога псалма као Антифони умѣсто благослови душе.

Пойте Богѹ нашемѹ пойте, пойте цареки нашемѹ пойте. Пойте, сви народи, нашемѹ Богу, пойте нашемѹ Цару, пойте!

Иже Царь вса земли Богъ, пойте разумнѣ. Еръ е Богъ Царь васцѣле землѣ, пойте нѣму разумно, или пойте му разумно поянѣ, разумно га прославляйте.

Воцариса Богъ надъ языки, Богъ сѣдитъ на престолѣ скатѣмъ своимъ. Богъ царуе надъ народнима, Богъ сѣди на своемъ светомъ престолу.

Киази людстїи собращася съ Богомъ Акраамлимъ како Божїи держакнїи земли сѣлаѹ кознесошася. Поглавари народни сабрашесе съ Богомъ Авраамовимъ, еръ Божїи су они землѣ начелници, па съ тога се врло узвисише.

Парамити 6.

7. Круна старости.

Кога Богъ милуе и части удостоява, зашто неби и људи тога поштовали. Седа е коса на глави разумнога и доброгъ човека најлепше достојанство и круна.

Три старца држаше едaredь славу, и томъ приликомъ приповедише својой деци, како до те старости дођоше.

Еданъ одъ њи, кои учитељ и свештеникъ беше, рече: „никадъ нисамъ на дуги путъ зазро, кадъ самъ полазио, да кога поучимъ; никадъ се нисамъ узносио надъ млађе свое; и никадъ нисамъ руке диго да благословимъ кога а да нисамъ одъ свегъ срца и душе мое Бога за благословъ помолио; са тога ме е Богъ овомъ старости благословио.“

Други, кои трговацъ беше, рече: „никадъ се нисамъ са штетомъ ближњега свогъ обогатити покушао; никадъ ме ние ничия клетва у креветъ пратила; чинио самъ одъ могъ имања милости радо свакој сироти, са тога ми е Богъ оволики векъ даровао.“

Трећи, кои судия беше рече: „никадъ нисамъ у силу и у неправду право одржати покушао; у најтежимъ случаима гледао самъ да себе прво евладамъ, са тога ме е Богъ овимъ векомъ обдарио.“

Онда имъ приступише њива деца и унуци, и пољубивши им руке ставише свое одъ цвећа оплетене венце на њивове седе главе, а старци благословише децу говорећи: „како младостъ, таква нека вамъ буде и старостъ, и нека и вама ваша деца то буду, што сте ви нама, на седой глави цветни венца.“

Старостъ е лепо достојанство, кое се придобива само путемъ умерености правде и мудрости, поштуј е дакле, кадъ е самъ Богъ те части удостоява.

Вечити теретъ.

(Бдна приповедке.)

Кнезъ неки хтеде одъ свое суседке комадъ земљъ прекупити, да своју башту расшири, а кадъ ова тай комадъ земљъ едино наслеђство одъ отца свогъ продати, нехте разерђенъ кнезъ отме на силу. Бедна жена оде судии, кои добаръ приятель кнежевъ беше, и потужи се. Судия одма устане и узевъ еданъ дакъ собомъ на коња оде кнезу, коегъ у башти нађе. „Дозволи ми господару, рече судия, да овај дакъ земљомъ изъ

удовичине баште напунимъ, и бедну баръ тимъ утешимъ.“ Кнезъ дозволи говорећи: „Узми; кадъ е луда и не хте за новце землю дати, право е, да јој се отме.“ Кадъ судия цакъ напуни, онда замоли кнеза, да му помогне цакъ на коња дигнути. Кнезъ покуша, а кадъ виде, да га ни съ места маћи немогаше рече: „теретъ е велики, немогу.“ Онда судия са великимъ озбилѣмъ рече: „Кадъ ти е тай еданъ цакъ землѣ толико тежакъ, да колико ће те цела њива удовичина, у којој илядама иляда цакова има, крозъ целу вечностъ тиштати: Сети се и остави сироти земљу.“ Кнеза ове речи толико и устрашише и тронуше, да одма њиву натрагъ поврати.

Чобанинъ и пасъ.

(Бдна басна.)

„А где си ти?“ упита чобанъ пса, кои едаредъ дома небеше.

„Несрди се, — рече пасъ, — био самъ мало кодъ могъ болестна приятеля у пооде.“

„Лепо, и нека ти онъ захвали, алъ я не; њму су любавъ учинио, а мени штету. Найболъ дело изађе на зло, кадъ се на њму своя дужностъ занебрегне. Докъ си ти у пооде био, куракъ ми најлепше овце однесе.“

„Ние могућно, викне пасъ; та башъ кодъ њѣга самъ и био, и кадъ му представи, како су овце благе и добре, и како неправду чини, што ихъ дави, мое га речи толико тронуше, да ми се завешта, да ихъ никадъ више дирнути неће.“

„Будало! — уздану чобанинъ, — и ти веруешъ, да ће се куракъ обрлатити и одъ оваца одвратити дати, и да ће башъ са блакости њиове нарави њима милостивъ бити!“

Лавъ са магарцемъ.

(Бдна басна.)

Кадъ оно лавъ са магарцемъ, кои му своимъ дерањемъ помагаше ловъ ловити, по шуми ходаже, викне као у подсмевъ с дрвета врана: „ала лена дружества за лава, заръ те ние стидъ са магарцемъ упоредъ ићи!“ Не, одговори лавъ, ко се јошъ оногъ, ко му помаже стидио.

Жаба и мишъ.

(Бдна басна.)

Често е наймалецниа животиница найнадутия.

Жаба опази едаредъ край воде дебела вола. Одма се стане и она надимати и викну мишу: „Гле оногъ вола, што онде край баре пасе, а гле мене, ел' да сам и я онако вилика као он?“

„Ти! ни близу!“

„А сад?“

„Улуд се напиѣш, неможеш ти никад онака бити.“

„Али сад сам зацело онолика?“

„Иди небудалиши.“

„Та я ћу се напрећи, и морам онолика бити, ма пукла.“
То рече, и кад се последњи пут напреже, распуче се.
Будала и угине, а неопамети се.

Тице и землѣделство.

(Бдна пролетна лекција за сву децу, и за старие.)

Тица е у економии одъ велике важности. Безъ тице нема землѣделства ни икоѣ вегетацие. Тица ту изради посо, коегъ немогу милиони людски руку ни близу онако валјано израдити. То најболъ видимо на штети и опустошаваню, коегъ гусеница и буба почини. Шта све люди нераде, каква средства и начине несмишляю, да томъ на супротъ стану, па улудъ; и што немогу стотине стотина люди учинити, то неколицина тица учини.

За оведоченъ тога огромногъ црве и бубе таманећегъ тичиегъ посла, кои све томъ подобне людске напоне непрегледно превазилази, и кои е за люде условлѣ не само благостаня, него башъ самага обстаня навешѣмо само неколико примера:

У едномъ стакленяку беше на лишћу одъ три струка руже до 2000 вашица; ту пустише едну едину бареску сеницу, и за неколико часака покупи та вашице све до едне и очисти руже болъ, негъ што би ихъ икоя людска рука за то време очистити могла.

Ј самъ имао едногъ црвендаћа у мојој соба, и бросѣи едаредъ виде, да за 1 сатъ преко 900 мува увати и поведе.

Еданъ паръ ноћни кобчића поваташе едно вече на очи гледъ насъ више, за $\frac{1}{4}$ сата, читавъ рой мушица.

Едногъ патицврка вребао самъ едаред, и набројо, да едно на друго у свакомъ сату на 36 пута по црвића иль бубицу своимъ у гњизду тичићима донесе.

Сенице су за воћке као и за шуме одъ неоцениме користи. Милионе милиона црви и бубица пождеру, кое би страотно шуму и воће осакатиле. Слова лептирица она најшкодљивија одъ свию, снесе по дваредъ на лето по 6 до 8 стотина ја; колика гомила изађе дакле ту одъ едне едине, кадъ и одъ оти баръ половине, одъ сваке по 600 до 800 изађе; али, свака ихъ сеница са своимъ тичићима по више иляда сваки данъ утамани.

Узъ сенице иду и пузавци и трчуљци, пакъ ихъ и ови и зими и лети подъ коромъ дрва траже, одкудъ ихъ изъ најдубљи пукотина за чуто вешто извући умеу.

Исто су тако сенице и по баштама и по воћњацима одъ неоцениме користи. Године 1858 опазимъ я грдну гомилу гусеница све одъ оне најпогание лептирице, кое ми све лишће са више дрва тако пождераше, да као опалѣна сасвимъ гола осташе. Подъ есенъ опазимъ милионе ја, што у онимъ длакавимъ гњздама по свима дрвима и граню расуто стаяше. Я станемъ дрва чистити, и то ме коштова силногъ посла и новца, али се увери, да су людске руке врло малене и некадре той непасти на супротъ стати, и готовъ беаше мои најлепши дрва пропасть дочекати. Али, подъ зиму опазимъ, где една по една сеница и патицвркъ амо долетати поче, и за неколико дана, као да една другой доказиваше, дође ихъ читаво ято, што све незна се која одъ кое журније гусенице ваташе, и на очигледце гусенички гњзда нестаяше. У пролеће нагњздице се ту 18 пари севица и тогъ лета врло мало гусеница у момъ воћу преоста, а године 1860 очистише ми ти мали гусеничари дрва моя тако, да више ни едне одъ лека гусенице небеше, те дрва у најлепшимъ листу и цвету сияше.

Исто су тако и врабци полезне тице; еданъ едини утамани преко 3000 гусеница сваке неделъ докъ тичића има; а тимъ и сувише накрми оно мало штете, што крајомъ оне шаку две трешаня иль грашка начини.

Исто су тако совуляге полезне; и оне сваки данъ ютромъ и вечеромъ на ловъ излазећи грдну гомилу буба и мува а особито они вечерњика и ноћника лептирова и њиови црва утамани.

Има неке сове, кое исто као и чворци, и чавке, и вране, и гаврани, и крешталице, и стракани, оногъ најпрождрљивиегъ црва и истогъ бубу кокицу непрестано траже и тамане.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Еданъ енглезъ мотрио е дуже времена на одну булюну, и гледао, где сваки часъ готово свако 5 минута по едногъ миша у гвѣздо донашаше.

Една пуштовка донесе едногъ вечера око петровадне на мое очи 11 мишева своимъ тичиѣма.

Овако би се дало јошъ гомилу примера навести; и о овомъ се може сваки, когодъ добро мотрио буде, уверити.

Можели се дакле веѣе греоте и лудости замислити, него те тако очевидно полезне тичице проганяти ватати и туѣи, као што то многа неваљала деца и будаласти простаци чине, и те одъ свои станова плашеѣи растерую.

Готово све ситниѣ тичице ране се или единце илъ веѣомъ старномъ, целе године илъ за време одраѣиваня тичиѣа са црвма, бубама, пауцима и т. д. тако су све врете пиѣица, стракана и сврачака, дроздова, муварки, ципа, цврчака, певака говедарки, ковачиѣа, сеница, шеви, зеба, штрнадака, ласти, детлиѣа и т. д. тако су сви чворци, цариѣи и патицврци, сви врабци, пузавци, трчуљци, и ко би ихъ све избројо. Све ове врете тица утамане мириадама гусеница, црви, мува, буба, мрави, вашица, лептирица и лептирова и њиови яя и т. д. и то по врло мудрой наредби, едне одну, друге другу врсту тогъ гада ватајуѣи, едне по овомъ друге по ономъ воѣу дрвљу расаду и билиу и цвеѣу, свака своимъ начиномъ вештиномъ и лукавствомъ њи тражеѣи; едне ихъ умеу сѣ лиѣиѣа и гранчица покупити, друге изъ пукотина коре и изподъ коре извуѣи, или на летеню у воздуху уватити, или изподъ землѣ изчепрати.

Зато би ваљало, да се сви землѣделци свойски заузму, и те полезне животиѣице као свое Богомъ нареѣене саюзнике, најверниѣе приятелъ и довекъ на опрезу стоеѣе стражаре онако закланяю и чуваю, како оне по тој својој важной служби заслужую. И ако неможемо по свемъ свету, алъ баръ по нашој околини можемо овима благодеема своимъ свое станове поля и воѣнаке сила омилити.

Сваки разумниѣ економъ ваљало би, да овимъ полезнимъ тичицама колко е комъ могуѣно кодъ себе стана и заклона даде; а то ѣе учинити: ако тичия гвѣзда на миру остављао, свако диранѣ скиданѣ сваљиванѣ гвѣзда, ваденѣ яя илъ тичиѣа, ватанѣ илъ убиянѣ тица или само плашенѣ тихъ као грехъ и злочивство сматрао и тако каштиговао буде; далъ, ако сва шуля дрва и гране, где тице ове најболъ заклона наѣу штедио, те шуљине и рупе садъ пре негъ што ѣе тице доѣи одъ лиѣиѣа трулеѣегъ и плесня очистио буде, да имъ е мило у нутра уѣи, и ако би рупе тако стояле, да киѣа у њи уѣи може,

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.KG

ѣи са маломъ дашчицомъ илѣ парче коре као настрешницомъ заклоно. Чимъ то учинио буде, одма ће тице осетити, где су радо примљене и дочекане, одма ће наћи и наставити се, и за еданъ часакъ трудъ тай стоструко накнадити. Разумни економѣ чине јошъ више, да ове верне и врстне чуваре себи примаме; начине сандучиће са згодно стављенимъ вратма, и те по дрвима гранама и осталимъ згоднимъ местима понамештају те тимъ тичице те у свое баште и воћњике намаме, где се одъ часа оне и настане.

О ватану и сбирану буба.

(Види у предидућемъ броју, о ватану лептирова.)

Ватанѣ и сбиранѣ буба исто е као и ватанѣ и сбиранѣ лептирова за децу и мила и полезна забава, пакъ ево и радъ овогъ неколико правила.

За ватанѣ буба пуждно су исте онаке справице, као и за ватанѣ лептирова: исте оне кутиѣ, исте чиоде, исто онака само одъ гушћегъ платна начинѣна мрежица, и добро е јошъ коју стаклену теглицу собомъ понети.

Ватајући и сбирајући бубе валя и оне ситниѣ исто онако радо скупљати и разгледати, као и оне крупниѣ. Найситниѣ кое се едва виде имаю све оне уде, као и најкрупниѣ, а притомъ су много итриѣ и животниѣ, и у многомъ погледу далеко знаменитиѣ.

Буба има свуда: по цвећу, трави, граню и дрвма, на суву и у води, небросно врети. Има многе, кое е и видити тешко, ерѣ се крию: тако су све оне што у води, особито што по дну вода живе; тако су све оне, што подъ коромъ дрва, што подъ земљомъ, што у и на корену, и оне што у балеги и у љубрету живе. То све валя онај, кои бубе вата да на уму има. Пакъ ни едно дрво, на комъ одлупљну кору нађе, да непрође, већ да завири, ерѣ ће ихъ зацело ту наћи, а особито она дрва, са кои спази смолу избияти, да загледа, ерѣ ихъ на тимъ дрвима највише има. Исто тако валя сваку крпу шуге на деблама прочеврљити, ерѣ ихъ се и туда гомила крие.

Ватајући бубе съ дрва грана воћа валя грану илѣ цветъ у мрежу савити и отрести, илѣ одсећи гранчицу, и у мрежи е отрести, да на дно мреже падну, а после у ладъ отићи, и тамо ихъ одбирати, и ако ихъ многе све одъ исте врете у мрежици нађе, најлепше егземпларе за збирку да одбере, пакъ одма на чиоде надене и у кутиѣ склони, а не као што многи

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

невалоо обичай има, уваћене бубе на шенирѣ приденути, и тако кући носити, где ихъ сунце спржи, те најслијниимъ бубицама сва сљиноста потамни.

Ватајући ихъ по води, валя мрежицу гњурати, као оно рибари мередовъ, али и мрежу чешће извући, да вода одиђе, и загледати, ниели шта уловљено. Водене бубе ватају по бари, ту ћешъ ихъ више наћи, негъ по текућој води; ту ћешъ наћи водене бикове, воденичаре гњурце и т. д.

Ватајући бубе претима валя врло смотрено и лаке руке бити, ерѣ се многој особито ситнијој, чимъ се грубљъ дирне, ноге илѣ бркови, пипци илѣ крила полеме, и онда нису за збирку више.

Продеванъ чиодама иде овако: увати бубу међу два прста, и чиодомъ е кровъ десно крило тако прободи, да чиода између леви средњи и стражни ногу прође, алѣ пази, незадени у бутъ кои, да форму ноге неукваришъ.

Игле треба да су све едне величине, и све еднимъ правцемъ продевене, ерѣ онда цела збирка лепши изгледъ има; врло е ружно видити ако е една игла краћа, друга дужа, и една на едну друга на другу страну накривљена. Игле треба да су подуже, да недопре буба ногама до дна. Јошъ валя назити, да све бубе на едној висини игле стоје, а не една више илѣ плиће, друга ниже и дубљъ.

Бубе су тврђегъ живота негъ лептирови, и могу кадкадъ на чиоди надевене по више дана да живе, и да се муче. Њи није онако лако умртвити као лептирове, кои чимъ се мало на груди сгнѣче умру; бубу би морао яче сгнѣчити, а онда неби за збирку валяла. За умртвљенъ овихъ ово су ередства: чиодомъ продевене стави на жегу сунца и празномъ чашомъ покри; или ихъ на часаку на врелой пећу, огњишту, илѣ у врелой цеви, или на врелой пари подржи, или ако су веће, тури на часаку у ключалу воду. Неки понесу собомъ стакалце шпиритуса, илѣ яке ракије, и бубе у нутра баце, илѣ у нутри подрже, докъ неумру. Неки ихъ волију пре на еданъ одъ ови начина умртвити, пакъ онда на игле надевати.

Свака земля, и сваки предео има свое бубе, кое се у другомъ ненаоде; зато сваки, кои ихъ збира, валя да накупи одъ исте врсте више лепи одабрани егземплара, и да ихъ у промену даде за оне, кое нема.

И буба има различити врсти, много више негъ лептирова, кое се по створу телесномъ, највећма по вилицама илѣ риломъ, по брцима и пипцима и ногама разликују, на кое назити валя, те еродне едно низъ друго ставити,

WWW.UNLIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

И овихъ валя на цедуљици име написано имати, и што е најважније, испитивати и вребати, пакъ видити, одъ чега се која рани и како која живи.

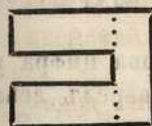
Д е о б а.

(Једна геометрична игра.)

Четиръ брата оће оваки комадъ землѣ тако да поделе, да сваки добије еднаки део, и сваки исту таку фигуру, као ова што е. Како ће е поделити.

Решенѣ задаће у бр. 5.

Пресеци најпре ножемъ где е точкицама означено. После стави сва три крака едно низъ друго и пресеци сва три ударедъ.

Рачунска задаћа.

Две пиљарице понесу на продаю ја. Једна е имала 40, да дае по 2 нвч. колико ће примити? Друга е имала 60, да дае по 3 нвч. колико ће примити? Ускупа имаше колко ја; да за њи свега приме 260 нвч. Алъ ова скупла боѣћи се, да ће јој она цену покварити, досети се и наговори ону, да помешаю ја, пакъ да даю паръ по 5 нвч. доказуюћи, да е у цени све едно чим, она дае по 2, а она едно по 3 нвч. то е пар' за 5 нвч. и да е сва разлика, што ће мало дуже почекати, алъ зато обѣћи, да ће јој одма чимъ толико пари прода, њѣни 80 нвч. издати. Она пристане, а ова се обрадуе превари. Алъ естъ, кадъ измири ону, неостаде јој подпуно и колко се надаше, еръ за 50 пари по 5 нвч. доби само 250 нвч. а не 260, као озго. Ту се сбунѣ, и стаде рачунъ и овамо и онамо преметати, и нипошто крај уватити. Ко ће казати, куда се изгубише они 10 нвч?

После неколико недеља дођу опетъ те исте две пиљарице; алъ садъ донесе она скупла 60 ја, да дае по 2 нвч. колико ће примити? а она друга имаде 40, алъ да по 3 нвч. дае, колко ће примити. И садъ бише у обе 100 ја, и имаше примити ускупа 240 нвч. Али ова друга позове ону да смешаю, и обећа, чимъ довољно прода да ће одма припадајуће 120 нвч. њој издати, и она пристане. Алъ да вишъ чуда; кадъ ја продаше,

и она прима 120 нвч. преостаде овој не само нѣни 120 нвч. него јошъ 10 нвч. више. Кадъ то видоше, она се побеси, а ова у чудо даде, и удри съ нова у рачунъ, и преврташе рачунъ и тамо и амо, и шта нечинише, и снезбивише се одъ чуда, ааъ никадъ края рачуну неуватише. Ко ће то изтумачити?

Вештнице при рачуну.

(За најстарию децу.)

Ако се мултипликаторъ састои изъ такови цифри, где е свака јошъ едаредъ илъ више пута већа одъ друге низъ ню стоѣе, кое е продуктъ већъ нађенъ, а ти мултиплицирай само тай нађени продуктъ толико пута колко е идућа цифра већа одъ преднѣ, пакъ и тимъ се посо брже сврши.

Нп. 6456 има се узети 2489 пута. Овде е прва цифра у мултипликатору 2, друга дваредъ већа 4, трећа дваредъ већа одъ 4, 8, и ради овако: 6456×2489

12912 продуктъ одъ 2, прве;

25824, продуктъ одъ 2×2 илъ 4,

51648 прод. одъ 2×4 илъ 8

16068984 прод. одъ 9, и сума свию.

Нп: 9876 има се узети 3692 пута.

29628 продуктъ одъ 3, прве цифре,

59257 прод. од' 2, ер' е 6, друга цифра дваред' већа од' 3.

88884 прод. од' 3, ер' е 9, трећа цифра триред' већа од' 3.

36462192 продуктъ одъ 2 са сумомъ свию.

Ако е мултипликаторъ брой, кои се у више фактора разложити дае, а ти развожи, и мултиплицирай е тима, пре ћеш посо свршити. Н. п. 456 имасе узети 42 пута. 42 састои се из 6×7 дакле $456 \times 6 = 2736$ и ово мултиплицирай са 7, добићеш 19152 и тим си свршио посо, а уштедно адирање и пискарање неко.

Н. п. 789×63 . Узми најпре 7 после све 9 пута, ер' е $7 \times 9 = 63$.

$789 \times 7 = 5523$ $9 \times = 49707$.

Ако е мултипликатор смешан брой (цело са разбитком) и тако смешан, да удвоѣнем други цео брой дае, онда удвой и мултиплицирай, и најпосле продукт на двое подели.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

Н. п. 736 има се узети $2\frac{1}{2}$ пута. Узми одма као да се има јошг $2\frac{1}{2}$ ил свега 5 пута узети.

$7.6 \times 5 = 3680$, ово подели на двоє = 1840 и тимъ свршенъ посо.

Н. п. 737 $\times 3\frac{1}{2}$, узми као да треба 7 пута $737 + 7 = 5159$ а од овог пола $2579\frac{1}{2}$.

Фондъ учитељска сирота.

На фондъ учитељскихъ сирота стигли су професорскомъ сословию србске препарандије ови прилози: Одъ преосв. епископа темишварскогъ г. Самуила Маширевића 40 фор; одъ преосв. г. епископа вршачкогъ Емилијана Кенгелца 10 фор; одъ преосв. епископа горњо карловачкогъ Петра Јовановића 5 фор. и епископа Никанора Груића, 20 фор.

Имена

Г. Г. Предplatника за 1862 год. са сумомъ примљени новаца.
(Продуженъ.)

ГГ. Михаил Ковачевићъ учитељ у Тарашу 1 ф. 50 н. — Сима Петровићъ трговацъ у Тарашу 1 ф. 50 н. — Дамаскићъ Ђорђевићъ у Багону 2 ф. — Васили Крстићъ парох у Руми 1 ф. 50 н. — Даница Трифоновичъ ученица у Руми 1 ф. 50 н. — Огњановићъ Илија гимнасиста у Н. Саду 1 ф. 50 н. — Петровићъ Вас. протосићъ, у Темишвару 3 ф. — Срб. народ. школа у Морину у Рисаносрезу 4 ф. — Лазар Циковацъ парох у Руми 1 ф. 50 н. — Аронъ Илићъ учит. у Мартовошу 1 ф. 50 н. — Тимотей Бранковићъ пар у Сенти 1 ф. 50 н. и Алекс. Николићъ 1 ф. 50 н. — Михаилъ Божеско учит. и Семиклошу 3 ф. — Јоанъ Вуићъ учит. у Сенти 1 ф. 50 н. — Любомиръ Вишковићъ учит. у Врагъву 1 ф. 50 н.

Премис за децу.

Како се прилабжує край првогъ течениа ове школске године препоручуемо местнимъ старешинама и управитиљма школа као и учитељма, и дечнимъ родитељма слѣдеће за награду деци наређене иконице и књижице, кое се кодъ уредништва овогъ листа по долеозначену цену добити могу.

Иконице: Св. Никола, св. Јованъ, св. Ђорђе и св. Димитрие по 3 нвч. комадъ, 100 комада било одъ едногъ илъ по 25 одъ свакогъ за 2 ф. 50 нвч.

Бисеръ и драго каменъ, друго умножено и са едномъ иконицомъ украшено изданъ по 20 нвч. комадъ, и на 10 комада 1 gratis.

Пчеларъ, за старию децу врло лењъ поклонъ, по 20 нвч. комадъ, на 10 егземплара 1 на даръ.

О г л а с њ.

Трошкомъ фонда школскогъ листа штампано е друго поправљиво изданъ краткогъ упутства за србско народне учитељ. Ово е упутство за точно одправљанъ свое управитељске и надзиратељске дужности свима местнимъ и дисштриктуаннимъ управитељма и надзиратељма наши народни школа исто онако

и још прече нуждно, негъ учительма самимъ. У њму е изложено: кои се предмети, кадъ, и како предавати, за колко времена, кадъ и докле свршити имаю, изложена су учебна средства, опреме, књиге, поделенѣ часова, деце, разреда шкољски и пр. по овомъ садржаю:

I. Наука вере и закона, и воспитанѣ у њима: а, о воспитаню у вери и закону; б, о науци вере и закона; 1. Молитвице. 2. Катишисѣ. 3. Евангелия и апостола. 4. Библичне приповедке, 5. Жития светихъ, 6. Ектенія, Додатакъ.

II. Наука пояна: 1. О текету песме, 2. О мелодии песме.

III. Наука гледања мишлени и говора: 1. Игра сеђања, 2. Игра представљања и описивања, 3. Игра сравњивања, 4. Игра стварања.

IV. Наука писаня са читанѣмъ: А. Наука вештине читаня и писаня. 1. Ручно приготовљиванѣ, 2. Умно приготовљиванѣ, 3. Познаванѣ, исписиванѣ и исчитиванѣ писмена. Б. Практично користенѣ съ наукомъ писаня. 1. О диктандама, 2. О слободнимъ писменимъ саставцима. Додатакъ о прегледаю пропису. В. Практично користенѣ са наукомъ читаня, 1. Букварѣ, 2. I. Бзикословна читанка, 3. Часловацъ, 4. II. Бзикословна читанка, Додатакъ, 5. Псалтирѣ, Додатакъ.

V. Наука рачунања. О поступку при рачуну убоште. Рачунѣ у I. разреду или са букварцима, Рачунѣ у II. разреду или са часловцима, Рачунѣ у III. разреду или са псалтирцима, Рачунѣ у IV. разреду главни школа.

Додатакъ I. О телесномъ изображеню. Додатакъ II. О слепой и немой деци. Додатакъ III. О школскимъ законима. 1. О владаню у школи, 2. О владаню у цркви, 3. О владаню изванѣ школе и цркве, 4. О школскимъ каштигама.

Додатакъ IV. I. Поделенѣ школа. II. Поделенѣ деце. 1. О обичнимъ помешанимъ школама, 2. О женскимъ школама, 3. О двокласнимъ школама, 4. О трокласнимъ и главнимъ школама, 5. О недељној школи. 6. О шегртској школи.

III. поделенѣ часова: 1. За учителя првогъ разреда, иль буквараца; 2. за учителя другогъ разреда, иль часловца, 3. за учителя трећегъ разреда, иль псалтираца, 4. за учителя четвртогъ разреда на главнимъ школама; 5. за учитель трокласни школе; 6. за учитель на двокласнимъ школама, 7. за учитель на обичнимъ школама.

Додатакъ V. о школској опреми.

Додатакъ VI, о школскимъ свечаностима.

Књига има 9 табака, и две литографисане таблице,

и кошта 50 цовчића.

Налази се на продаю кодъ слѣдећи:

у Н. Саду кодъ Г. учителя Тодора Димића и кодъ фактора епископске печатни; у Панчеву кодъ окружногъ школ. управителя Г. Чобића; у Вршцу кодъ Г. учителя Димитрија Бакића; у Кикинди кодъ девојачкогъ учителя Г. Стевана Петровића; у Оросламу кодъ Г. Светозара Велеслић учителя; у Темишвару кодъ градскогъ учителя Г. Борђа Јовановића; у Чанаду кодъ Г. Дионисіе Стефановића учителя; у Бечкереку кодъ Г. Александра Станѣа учителя; у Франкву кодъ Г. пароха Райковића; у Елемиру кодъ Г. Симе Величковића учителя; у Сенти кодъ Г. Јоана Вуића учителя; у Шандору кодъ Г. Лазара Поповића учителя; у Сомбору кодъ Г. Николе Вукичевића преподавѣ профессора; у Брестовцу кодъ Г. Стевана Милашиновића учителя; у Карловци сремски кодъ Г. Протоѣакона Илариона Руварца; у Митровици кодъ окружногъ школа управителя Г. Теофила Димића; у Буковару кодъ Свештеника Г. Косме Станѣа; у Далю кодъ Г. Игњата Поповића трговаца; у Осеку кодъ Г. Протопресвитера Атанасіе Поповића; у Качфали кодъ Г. Протопресв. Драгутина Груића; у Столномъ Београду кодъ Г. Протопресвитера Оѣића, и кодъ Честивѣиши Консисторіа у Пакрацу, Пашкомъ, и Задру.

И к о н и ц а

За преміе деци намењени: има у Сомбору кодъ Г. Николе Вукичевића профессора препар. у Вршцу кодъ Г. Бакића учителя, у Н. Саду кодъ Г. учит. Тодора Димића и Аарона Михаиловића, и кодъ Честивѣиши Консисторіа у Пакрацу, Пашкомъ и Задру.

Брзотискомъ Епископске печатни у Н. Саду.